

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

ניתן ביום 07 אוקטובר 2013

המערער

המוסד לביטוח לאומי

המשיב

נועם בן מויאל

בפני השופטת ורדה וירט ליבנה, השופטת לאה גליקסמן, השופט אילן סופר

בשם המערער – עו"ד חגי פרנקל
בשם המשיב – עו"ד אליעזר פלדה

פסק דין

השופט אילן סופר

1. האם לצורך בחינת הירידה בהכנסות של נפגע לפי תקנה 15 לתקנות המוסד לביטוח לאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה) תשט"ז 1956 (להלן-תקנה 15), יש להתחשב במקדמות ששולמו ע"י הנפגע עובר לפגיעתו בעבודה כפי שנקבע בתקנה 11 לתקנות הביטוח הלאומי (מקדמות) התשמ"ד – 1984 (להלן-תקנה 11) או לפי שומת המס שהגיש? זוהי השאלה העומדת במרכזו של הערעור שלפנינו.

רקע עובדתי

2. המשיב, מר נועם בן מויאל, יליד 1967, טכנאי מיזוג אוויר, נפגע בתאונת עבודה ביום 21.6.06. המשיב נפגע במרפק יד שמאל (שאינה יד הדומיננטית) וכתוצאה מכך הוא מוגבל ביד שמאל. למשיב נקבעה דרגת נכות צמיתה בשיעור 24%.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

3. הוועדה הרפואית אשר דנה בשיעור נכותו של המשיב, שקלה להפעיל את תקנה 15 לאחר שמצאה כי המשיב יתקשה לבצע עבודות פיזיות בשל פגיעתו, ולטענתו קיימת ירידה בהכנסותיו בשל הצורך בהעסקת עובדים נוספים. הוועדה פנתה לוועדת הרשות, וזו קבעה כי מאחר שהמשיב עסק בתיקוני מעבדה, יכול הוא לבצעם ולו בחלקם וכן אין ירידה בהכנסותיו ואף קיימת עלייה. הוועדה אימצה את דוח ועדת הרשות ולא הפעילה את תקנה 15.

4. המשיב ערער על החלטת הוועדה לבית הדין האזורי על מנת שתפרט מדוע אינה מקבלת את נתוני ההכנסה על פי דו"חות הכנסה שהומצאו ע"י המשיב ועליהם מבוססים נתוני הגבייה של המוסד לביטוח לאומי – המערער (להלן – **המוסד**), ביחס להכנסות המשיב בשנים 2006-2007. ביום 5.3.10 התכנסה הוועדה וביקשה בשנית לקבל את עמדת ועדת הרשות. ועדת הרשות קבעה כי אין ירידה בהכנסות המשיב. הבסיס לחישוב הקיצבה נעשה ע"י מחלקת הגבייה, ולא הובאו ראיות לעלייה בהכנסות קודם לתאונה. לנוכח האמור בדוח ועדת הרשות, קבעה ועדת הערר כי אין להפעיל את תקנה 15. על החלטה זו הגיש המשיב ערעור לבית הדין האזורי.

פסק דינו של בית הדין האזורי

5. בית הדין האזורי בתל אביב (השופט אילן איטח; ב"ל 10-11-55135) קבע כי מהעדרה של הגדרה של הכנסה בתקנה 15 אין חובה לפרש את המונח הכנסה כפי שנעשה לצורך חישוב הגמלה בתקנה 11. על כן אין מניעה כי ההכנסה תיבחן לפי השומה הסופית ולא לפי ההכנסות שעל בסיסן שולמו המקדמות.

6. התכלית של תקנה 15 היא ליצור התאמה בין אחוזי הנכות לבין מצבו של הנפגע. בשים לב לתכלית זו, יש להעדיף את הפירוש לפיו לצרכי תקנה 15, הירידה בהכנסות תיבחן לפי המצב האמיתי – דהיינו לפי השומה הסופית. יש לתת משקל לעיקרון העל של שמירה על רמת חייו של המבוטח, וסטייה ממנו תעשה רק מקום בו קיימת הוראה מפורשת דוגמת תקנה 11.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

בית הדין האזורי קיבל את הערעור וקבע כי עניינו של המשיב יוחזר לוועדה על מנת שתבחן האם קיימת ירידה בהכנסות המשיב בהתאם לשומה הסופית של שנת 2006 ובהתאם תשקול הפעלת תקנה 15.

7. המוסד הגיש בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי, ולאחר שניתנה רשות ערעור, נדון הערעור לגופו.

הערעור

טענות המוסד

8. המוסד טען יש לקבל הערעור ולקבוע כי גם בנוגע לתקנה 15 יש לאמץ את ההגדרה המופיעה בסעיף 98 לחוק ויש לבחון את הירידה בהכנסות לפי תקנה 11. לדעת המוסד מאחר שלא קיימים דברי הסבר לחקיקת משנה, ניסוח דבר חקיקה מאוחר יותר – כמו תקנה 12 לתקנות המוסד לביטוח לאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה) תשס"ז 1956 בה קיימת הגדרה של הכנסה לצורך אותה תקנה, אינו יכול להיות כלי פרשנות מועיל. לו המחוקק היה חפץ להגביל את השימוש בתקנה 11 למקרים בהם יש לקבוע את דרגת הנכות ודמי הפגיעה, היה מנסח את התקנות באופן דווקני אך התקנה מנוסחת באופן כללי, לפיה כל בחינה של הכנסה של עצמאי הנוגעת לפגיעה בעבודה תיבחן על פי תשלום המקדמות. הרציונאל הראשון העומד בבסיס תקנה 11 מבוסס על העיקרון לפיו יש לשמור על רמת ההכנסה של המבוטח ערב הפגיעה ואין לסטות מכך, גם אם לכאורה המבוטח ניזוק מכך; הרציונאל השני הוא שיש לחשב את הכנסתו של נפגע העבודה העצמאי לפי המקדמות ששילם ולא לפי השומה הסופית שהציג במועד מאוחר יותר.

9. הותרת פסק דינו של בית הדין האזורי על כנו, מנוגדת להלכה הפסוקה לפיה יש לעודד מבוטחים לשלם דמי ביטוח בגין הכנסותיהם האמיתיות. במקרה הנדון, המשיב בחר שלא לפנות למוסד בבקשה להגדיל את המקדמות בהן התחייב, ולא דיווח על שינוי. לראייה, טוען המוסד, בשנת 2009 פנה המשיב למוסד בחודש אפריל וביקש להקטין את המקדמות עבור החודשים ינואר-מרץ.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

10. עוד טען המוסד, כי אין לקבל את טענת המשיב, לפיה ניתן ללמוד מהתשלומים ששילם למס הכנסה על ההבדל הניכר שבין הכנסותיו לפני הפגיעה ואחריה, כיוון שהכנסה בחודש זה או אחר אינה יכולה לשמש אינדיקציה לשיעור ההכנסה הממשית שנקבעת לפי ההכנסה השנתית.

טענות המשיב

11. המשיב תמך בפסק דינו של בית הדין האזורי מנימוקיו. המשיב טען עוד כי תקנה 11 היא סטייה מדרך המלך לפיה הכנסת עצמאי נקבעת לפי שומה סופית, כאמור בסעיף 345 לחוק. עם זאת המחוקק הסמיך את השר לקבוע נסיבות שבהן תחשב ההכנסה בשנה השוטפת שלפיה שולמו המקדמות – כהכנסה לפי שומה סופית. כך עשה השר בתקנה 11 אך אין להרחיב סטייה זו מעבר לגבולות תקנה 11, במיוחד כאשר לא נקבעה במפורש.

12. המשיב הפנה לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח נכות) (צימצום בהשתכרות) התשמ"ד – 1984, בהן נקבעת ההכנסה של עובד שכיר ועצמאי לפי האמור בפקודת מס הכנסה דהיינו לפי שומת מס הכנסה.

13. המשיב טען כי הגיש רישומים מדויקים ביחס להכנסתו האמיתית בחצי השנה שקדמה לתאונה. רישומים אלו נעשו על סמך הדו"חות האמיתיים החודשיים כפי שדווחו למס הכנסה. המוסד מסתמך על שומת מס משנת 2004, כשנתיים לפני התאונה, שעל בסיסה חושבו המקדמות, אך היא אינה משקפת את רמת ההכנסה בסמוך לתאונה. לא ניתן היה להגיש שומה - חודשיים לאחר התאונה אלא רק במחצית 2007, כפי שמאפשר זאת הדין, ואין מקום לחשוד במשיב כי פעל בניגוד לדין ובחר להונות את המוסד.

הכרעה

14. לאחר שנתנו דעתנו לטענות הצדדים ולפסק דינו של בית הדין האזורי, מוצאים אנו כי יש לאשר את פסק הדין מטעמיו. לכך נוסיף את הערותינו הבאות.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

אופן חישוב ההכנסה של עובד עצמאי - תקנה 11

15. חישוב ההכנסה של עובד עצמאי לצורך קביעת זכאותו לגמלאות של המוסד שונה מאופן חישוב ההכנסה של עובד שכיר. הכנסתו של **עובד שכיר** נקבעת לפי משכורתו. הכנסה של **עובד עצמאי** נקבעת בהתאם למקדמות שהוא משלם בפועל למוסד. לעניין זה קובע סעיף 345(א) לחוק כדלקמן:

"עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בפסקאות (ו) ו (8) של סעיף 2 לפקודת מס הכנסה, ומי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2 האמור, והכל בשנת המס שבעדה משתלמים דמי הביטוח (להלן: השנה השוטפת) ולאחר שנוכו ההוצאות הקשורות במישרין בהשגת ההכנסה".

16. כאמור, עובד עצמאי משלם מקדמות שנקבעו בתחילת השנה עבור כל השנה מראש, ללא קשר להכנסתו החודשית בפועל. בסוף השנה, העובד העצמאי מגיש שומה סופית עבור אותה שנה ובהתאם לכך בודק המוסד אם הוא חייב בתשלום הפרשים – בגין חסר בדמי ביטוח או שהוא זכאי להחזר כאמור **בסעיף 345 (ב)(1) לחוק הקובע:**

"ההכנסה בשנה השוטפת תיקבע על פי השומה הסופית של ההכנסה באמור לאותה שנה לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה (להלן: "ההכנסה בשומה")..."

17. בתקנה 11 לתקנות הביטוח הלאומי (מקדמות) התשמ"ד – 1984 נקבע העיקרון כי במקרה של תאונת עבודה, מקדמות המס ישמשו כשומה סופית וההכנסה שעל פיה נקבעו המקדמות תהיה השכר הקובע, אף אם בפועל הכנסתו השנתית של המבוטח היתה שונה. תקנה 11 קובעת:

"(א) אירעה פגיעה בעבודה בשנת מס פלונית, תיחשב ההכנסה, לפיה חויב הנפגע בתשלום מקדמות לפני הפגיעה, כהכנסה לפי שומה סופית, והוראות תקנה 4 ו-10 לא יחולו לגבי שנה זו:

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

לעניין זה, "פגיעה בעבודה" – פגיעה המזכה בדמי פגיעה לפי פרק ג' או ט'2 לחוק לתקופה של 90 ימים לפחות, בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים, או פגיעה המזכה בקיצבת נכות, בקיצבת תלויים או במענק לנכה או לאלמנה לפי הפרקים האמורים.

(ב) על אף האמור בתקנה משנה (א), אם הפגיעה בעבודה אירעה בשני החדשים הראשונים של שנת המס פלונית, תיחשב כהכנסה לפי שומה סופית ההכנסה לפיה חויב הנפגע בתשלום מקדמות בשנת המס שקדמה לפגיעה.

(ג) תקנה זו תחול אם הפגיעה ארעה החל משנת הכספים 1985'.

בית דין זה עמד על התכלית הכפולה העומדת בבסיס תקנה 11: **האחת**, לדאוג לכך שהכנסת המבוטח קודם לתאונה היא זו שתשמש בסיס לקביעת שיעור הגמלה. דאגה זו מקורה בחשש שהכנסת עובד עצמאי עלולה לרדת עקב התאונה, ובשל כך יפגע גובה הגמלה.

השנייה, לשמש בלם לניסיונות מרמה של מבוטחים, עובדים עצמאיים, נפגעי תאונות עבודה, להגדיל את גמלתם, על ידי ניסיון לתקן לאחר התאונה את גובה הכנסתם כלפי מעלה, ובכך להגדיל את שיעור גמלתם (ראו: דב"ע (ארצי) נה/0-68 – **המוסד לביטוח לאומי – סנונו** פד"ע כ"ח 412,415; עב"ל (ארצי) 20/99 – **סדיק – המוסד לביטוח לאומי** (10.2.02); עב"ל 51013/98 **גאדה הנו ואח' – המוסד לביטוח לאומי** (10.2.2002)(להלן-**עניין הנו**); עב"ל (ארצי) 1171/00 **יעקב בן יששכר – המוסד לביטוח לאומי**, פד"ע לט 97 (2004) והאסמכתאות שם (להלן-**עניין בן יששכר**)).

18. תכלית נוספת של תקנה 11 לתקנות, אשר נקבעה בפסיקה, עניינה חיוב עצמאיים להגיש בזמן אמת דיווחים מדויקים של ההכנסות לפיהן משולמים דמי הביטוח. תשלומים אלה מאפשרים את קיום תכלית החוק והיא חלוקה נאותה של הגמלאות על פי קריטריונים שנקבעו בו (ראו **עניין בן יששכר**; עב"ל (ארצי) 316/03 **שמעון בשירי – המוסד לביטוח לאומי**, פד"ע מ 145, 148).

עם זאת, צומצמה תחולתה של תקנה 11 לנסיבות מסוימות. כך נקבע, כי "אם יסתבר, שידו של המבוטח או מי מטעמו בין במישרין ובין בעקיפין, לא גרמה

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

להגדלת השומה הסופית לאחר התאונה, אין מקום להפעיל את תקנה 11, ומן הראוי שהשומה הסופית תשמש כמדד לקביעת שיעור הגימלה ולקביעת שיעור דמי הביטוח" (עניין סדיק). עוד נקבע "מקום בו מבוטח מודיע, טרם אירוע תאונה, על שינוי בהכנסתו, שישמש בסיס לחישוב דמי הביטוח, אין להחיל לגביו את ההוראה המחמירה שבתקנה 11, אלא יש לנהוג לגבי דמי הפגיעה וקצבת הנכות והשאירים הנגזרים ממנה, כפי שנוהגים לגבי גמלאות אחרות – כמצוות תקנה 12" (עניין סנונו).

כך גם בעניין האנו נאמר כי: "דחיית הטענה בדבר חוסר סבירותה של תקנה 11, אינה מונעת סטיה הימנה באותם מקרים מתאימים בהם מסר המבוטח דו"ח עדכני, בנוגע להכנסותיו, טרם קרות התאונה וללא קשר אליה, למוסד לביטוח לאומי או למס הכנסה. במקרים שכאלה לא ההכנסה ששימשה בסיס לחישוב מקדמות דמי הביטוח צריכה לשמש כבסיס לחישוב בגמלה של הנפגע בעבודה, אלא אותה הגימלה צריכה להשתלם על יסוד דו"ח ההכנסה העדכני".

סטייה מדרגת נכות – תקנה 15

19. תקנה 15 שייכת לתקנות המוסד לביטוח לאומי (קביעת דרגת נכות לנפגע עבודה) תשט"ז 1956 (להלן-תקנה 15) והיא קובעת:

- "(א) הוועדה רשאית לקבוע דרגת נכות יציבה גדולה עד מחצית מזו שנקבעה לצד המבחנים... בשים לב למקצועו ולגילו של הנפגע....
- (ב) הוועדה תתחשב במקצועו של הנפגע כאשר לדעתה הוא אינו מסוגל לחזור לעבודתו או לעיסוקו והנכות הביאה לירידה ניכרת ולא לזמן מוגבל בהכנסותיו".

סעיפי הליקוי הקובעים נכויות לנפגע, לוקחים בחשבון את הנכות הרפואית בלבד. אין בהם התייחסות למקצועו וגילו של הנפגע בעת קביעת הנכות, והשפעתה של הנכות הרפואית על היכולת התפקודית של הנפגע. לשם כך באה תקנה 15 לבחון כיצד הפגימות שנמצאו משפיעות על כושר ההשתכרות של

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

הנפגע. התקנה באה לאזן בין הקביעה האובייקטיבית של דרגת הנכות על פי השיטה הפונקציונלית כשלכל פגיעה אחוז הנכות בצידה, לבין הנתונים האישיים של הנפגע (דב"ע (ארצי) 2598/01 המוסד לביטוח לאומי – אילנה נאור (2.3.99)). בהתקיים התנאים המצטברים המופיעים בתקנה 15, רשאית הוועדה להגדיל את דרגת הנכות.

20. אחד השיקולים שעל הוועדה לשקול בבואה להגדיל דרגת נכות הוא האם הנכות הביאה לירידה ניכרת ולא לזמן מוגבל בהכנסות הנפגע. מדובר בבחינה עובדתית שיש בה יסודות רפואיים. היסוד הרפואי הינו הקשר הסיבתי בין הנכות לבין הירידה בהכנסות. היסוד העובדתי הינו שיעור הירידה בהכנסות לאחר התאונה לעומת ההכנסות שהיו לפני כן.

21. השיקול העוסק בירידה בהכנסות מלמד על התכלית של תקנה 15 שהינה חברתית וכלכלית. היא באה לבחון כיצד הפגיעה בגופו של המבוטח גרעה מהכנסותיו. ככל שההכנסה נפגעה באופן ניכר, יפוצה המבוטח באופן שיגדיל את שיעור אחוזי הנכות ובהתאמה יגדיל את שיעור הגמלה. בכך באה לידי ביטוי תכלית התקנה לפיה לא תמיד די בקביעת הנכות הרפואית כמשקפת את הנזק הכלכלי האמיתי שנגרם לנפגע. תכלית זו מבטאת את הסולידריות החברתית הקיימת בחוק. עזרה למי שמטה לחמו נפגע בשל פגיעה בעבודה. מכאן שדרך המלך בעניין זה, עת בוחנים את ההכנסות שהיו לנפגע ערב התאונה ואחריה היא כאמור בסעיף 345 לחוק המפנה לשומה של העצמאי. המחוקק הביע דעתו מפורשות כי ביחס לעצמאי, השומות משקפות את ההכנסות שהיו לנפגע במהלך השנה. על הכנסות אלו שילם הנפגע את מיסיו למס הכנסה ולמס ערך מוסף, לפי הדיווחים. מכאן עולה השאלה האם יש מקום לסטות מדרך המלך, כאשר בוחנים ירידה בהכנסות לצורך תקנה 15 וללכת בדרכה של תקנה 11.

האם יש לבחון ירידה בהכנסות לפי תקנה 15, בהתאם ל"הכנסה חסומה" כמשמעותה בתקנה 11

22. המוסד טען כי את הירידה בהכנסות לפי תקנה 15 יש לבחון בהתאם לתקנה 11 הקובעת "הכנסה חסומה", כלומר במקרה שלפנינו הכנסות המשיב ייקבעו לפי

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

המקדמות ששילם עד למועד התאונה ולא לפי ההכנסות המופיעות בשומה הסופית.

23. בנקודה זו קבע בצדק בית הדין האזורי כי אין לקבוע את הירידה בהכנסות לפי תקנה 15 בהתאם לקבוע בתקנה 11 וזאת בשים לב לתכלית תקנה 15. **תקנה 15 עוסקת בקביעת דרגת הנכות . היא מבקשת לעשות צדק עם הנפגע, מקום בו דרגת הנכות הרפואית שלו אינה משקפת את פגיעתו האמיתית. מבחינה זו אין זה נכון לחסום את דרכו של הנפגע בתקנה 11, שאם נעשה בה שימוש תביא לכך כי דרגת הנכות האמיתית של הנפגע העצמאי בעבודה לא תבוא לידי ביטוי.**

משקבענו כי תכלית תקנה 15 הבאה במסגרת ענף נפגעי עבודה היא להתאים בין אחוזי הנכות לבין מצבו התפקודי של הנפגע, יש להעדיף את הפרוש לפיו לצרכי תקנה 15 תיבדק הירידה בהכנסות לפי המצב האמיתי - כלומר ביחס לשומה הסופית ולא ביחס להכנסה החסומה. פרוש זה יביא לקביעה טובה יותר של דרגת הנכות של הנפגע ותשתלב באופן הרמוני בתכלית החוק בכלל ובפרק נפגעי עבודה בפרט – מתן פיצוי לנפגע שיאפשר לו קיום שיהיה דומה ככל האפשר למצב בו היה לפני התאונה.

24. מקובלים עלינו דברי בית הדין האזורי כי עיקרון העל של ענף ביטוח נפגעי עבודה הוא שמירת רמת חייו של המבוטח ועל כן סטייה ממנו תעשה רק כאשר קיימת הוראה מפורשת דוגמת תקנה 11. בתקנה 15 אין הוראה מפורשת כיצד יש לקבוע את ההכנסות ועל כן אין הכרח לסטות מעיקרון העל ויש להעדיף את הפירוש שיגשים את תכלית תקנה 15, לפיה דרגת הנכות מותאמת לנסיבות הספציפיות של הנפגע. כאמור, הסתמכות על הכנסה חסומה תביא לכך שלא תיבדק הירידה האמיתית בהכנסות.

לכך יש להוסיף כי קבלת פרשנות המוסד תביא לכך שהמבוטח העצמאי ילקה פעמיים: פעם אחת כאשר יעשה שימוש בתקנה 11 לצורך קביעת ההכנסה בחישוב שיעור גימלת הנכות ופעם שניה כאשר יעשה שימוש בתקנה 11 לצורך קביעת דרגת הנכות. תוצאה זו אינה מתקבלת על הדעת ופוגעת שלא לצורך במבוטח.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

25. פרשנות זו אף עולה בקנה אחד עם תקנה 12 הנמצאת בסמוך לתקנה 15 ובה מופיעה הגדרה למונח הכנסה. תקנה 12 עוסקת בצרוף נכויות, שייעשה רק שעה שצמצום ההכנסה של הנכה הגיע ל-50%.

תקנה 12 (1) קובעת:

הנסיבות שלפיהן תובא בחשבון נכות מעבודה קודמת לצורך הגדלת דרגת נכות מעבודה של נכה עבודה לפי סעיף 121 לחוק (להלן-דרגת הנכות המצטברת) הן אלה:

"(1) כתוצאה מהאופי המצטבר של הנכויות צמצם נכה מעבודה בדרך קבע את הכנסתו מעבודתו או ממשלח-יד ב-50% או יותר לעומת הכנסתו הממוצעת ברבע השנה שקדם ליום שבעדו מגיעים לו לראשונה דמי פגיעה עקב הפגיעה בעבודה האחרונה או ליום שבו חלה לאחרונה לפי סימן ג' החמרה בדרגת הנכות שעליה הוגשה התביעה לצירוף הנכויות; בפסקה זו, "הכנסה" – כמשמעותה בסעיף 98(ב) לחוק."

סעיף 98 לחוק קובע:

"(א) שכר עבודה הרגיל, לענין סעיף 97, הוא הסכום המתקבל מחלוקת הכנסת המבוטח, ברבע השנה שקדם ליום שבעדו מגיעים לראשונה דמי פגיעה בתשעים.
(ב) לענין סעיף זה "הכנסה" –
(1) מבוטח לפי סעיף 75(א)(1) – ההכנסה שממנה מגיעים דמי ביטוח;
(2) מבוטח אחר שלפי סעיף 75(א) – ההכנסה ששימשה יסוד לחישוב דמי הביטוח בעד רבע השנה האמור בסעיף קטן (א).
והכל לרבות אותו סכום שהיו מגיעים ממנו דמי ביטוח אילולא הסכום המרבי הקבוע לתשלום דמי ביטוח.

סעיף 75 (א) קובע:

"(א) אלה המבוטחים לפי פרק זה:

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

(1) עובד, למעט שוטר כמשמעותו בחוק המשטרה, סוהר כמשמעותו בחוק שירות בתי הסוהר שירותי הביטחון כמשמעותו בסעיף 63א לחוק שירות המדינה;

(2) עובד עצמאי, למעט מי שנמנה עם סוג אנשים שהוצאו מכלל עובדים עצמאיים, לעניין סעיף זה, בתקנות ולאחר התייעצות עם ועד העבודה והרווחה."

כאשר מדובר בקביעת דרגת הנכות למבוטח עצמאי, נקבע כי המונח "הכנסה" לצורך צירוף נכויות, תהיה ההכנסה אשר שימשה בסיס לתשלום דמי ביטוח בעד רבע השנה שקדמה למועד הפגיעה. כלומר, בעת צירוף נכויות נלקחות בחשבון המקדמות ששילם המבוטח ולא השומה הסופית. מכאן, יכולים אנו ללמוד כי רק מקום בו הייתה הפנייה מפורשת לסעיפים אחרים בחוק המדברים על החריג של חישוב הכנסה לפי המקדמות ששילם המבוטח, יש לקבוע שכך תיחשב ההכנסה.

מאחר שתקנה 15 אינה מפנה לסעיף אחר בחוק כפי שעשתה תקנה 12, יש לפעול לפי הכלל המיטיב עם המבוטח בכל הקשור לפרשנות המונח הכנסה, קרי, הכנסה שנקבעה בשומה הסופית.

נדגיש כי גם במקרה של צירוף נכויות, קביעת דרגת הנכות בשונה מקביעת שיעור הגימלה אינה מצריכה פנייה לתקנה 11.

26. זאת ועוד. עצם צירופו של העצמאי למעגל נפגעי עבודה, אינו צריך להעמידו בחזקת חשוד לעולמי עד. תקנה 11 באה לעולם בין השאר מן החשש שעצמאים ישלטו בהצגת הכנסותיהם. לצורך כך נקבע מתאם בין תשלום דמי הביטוח לתשלום דמי הפגיעה והגמלאות האחרות. דעתנו היא כי תקנה 11 מוצדקת במהותה, וכפי שפסקנו בבית דין זה, היא סבירה ונכונה לנסיבותיה. יחד עם זאת, אין מקום לקבוע ללא חקיקה מפורשת כי היא תחול בכל מקום בו מתעוררת השאלה של פרשנות המונח הכנסה ובמיוחד כאשר תחולה זו, פוגעת בתכלית החוק והיישום הנכון של תקנה 15. זאת, גם לנוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שיש לתקנה 11 על המבוטח העצמאי, אשר מצדיקות כי הפרשנות בנוגע לתחולתה ולהיקפה תהיה זהירה.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 11-11-13779

אחרית דבר

27. על יסוד האמור, הערעור נדחה.

הירידה בהכנסות המשיב תיבחן ע"י ועדת הרשות והוועדה הרפואית לעררים לפי השומה הסופית של המשיב לשנים 2006-2007 ולא לפי הכנסה חסומה. ככל שיימצא כי קיימת ירידה ניכרת בהכנסות המשיב תשקול הוועדה את הפעלת תקנה 15.

המוסד ישלם למשיב שכ"ט עו"ד בסך 5,000 ש"ח. סכום זה ישולם בתוך 30 יום מהיום, שאם לא כן ישא ריבית והצמדה כחוק מהיום עד התשלום בפועל.

ניתן היום, ג' חשוון תשע"ד (07 אוקטובר 2013) בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

השופט אילן סופר

השופטת לאה גליקסמן

השופטת ורדה וירט ליבנה